

O La Col·lecció del Museu de Art Contemporani de Barcelona **Introducció**

La Col·lecció del Macba està constituïda actualment pels fons procedents de les institucions que formen el consorci del Museu. La Col·lecció es centra en l'art de la segona meitat del segle i, des del punt de vista de la nacionalitat, hi predominen els artistes catalans, si bé hi ha una presència important i representativa d'artistes espanyols i europeus. En aquest sentit, la Col·lecció té una vocació universal. D'una manera més precisa, podria dir-se que la Col·lecció vol, en un context viu, de compromís amb la situació artística contemporània, articular-se al voltant d'aquelles situacions d'encreuament que permetin establir lligams significatius entre la creació artística contemporània a Catalunya i Espanya i les tendències internacionals que hi estan vinculades.

La Col·lecció comença —tret d'algunes obres de referència datades anteriorment— a finals dels anys quaranta, i continua fins a les creacions més recents de l'actualitat. És, doncs, resolutament una Col·lecció contemporània, l'esperit de la qual es fa palès en els seus tres components fonamentals: l'històric, l'actual i el prospectiu. El primer abasta un llarg període, que va de la recuperació de l'avantguarda a Catalunya (amb el *Dau al Set*, l'informalisme, i els corrents normatius i geomètrics), passa als anys seixanta i setanta per les poètiques abstractes i figuratives, per l'art conceptual i, més en general, per l'experimentalisme —amb la seva influència en la jove generació—, i culmina en els neoexpressionismes dels anys vuitanta. El component actual és constituït per obres de la darrera dècada, amb una sèrie d'artistes que són una referència fonamental per al Museu, tant per la seva rellevància artística com per la seva incidència posterior. I, finalment, el component prospectiu se centra en els artistes més joves i més propers a l'entorn cultural del Museu.

Descoberta de la Col·lecció ocupa les plantes baixa i primera, l'atri i el hall del museu. A la planta primera, on comença el recorregut per la Col·lecció, es mostren les obres datades entre finals dels anys quaranta i començaments dels vuitanta, segons una ordenació cronològica i per dècades. A la galeria de la planta baixa s'exposen les obres datades els darrers anys, ordenades entorn, sobretot, d'artistes que pertanyen a les generacions que van sorgir durant els 70s i els 80s, i que representen l'actualitat artística més consolidada. En l'últim àmbit, trobem obres dels artistes més joves, els valors artístics a tenir en compte en els propers anys. A l'atri i al hall del museu es mostren obres de la Col·lecció que, per les seves característiques, exigeixen un espai específic, alhora que constitueixen un referent internacional de la Col·lecció.

Per a més informació específica sobre els artistes i les obres de la Col·lecció del Museu d'Art contemporani de Barcelona es pot consultar el punt d'informació que es troba a la planta 0.

1 La Col·lecció del Museu de Art Contemporani de Barcelona Anys quaranta-cinquanta

La Col·lecció del Museu d'Art Contemporani de Barcelona s'inicia amb obres de finals de la dècada dels 40, tot i que inclou alguns treballs anteriors de referència: és el cas de les obres de Paul Klee i de Joan Miró.

Les avantguardes artístiques de la primera meitat del segle XX es van qüestionar el paper que l'art i els artistes havien jugat al llarg del segle XIX i, en especial, van discutir el concepte de l'art com a representació, dominant fins aleshores. D'aquesta reflexió i de l'experimentació contínua que va provocar, en van sorgir, entre d'altres formes artístiques, obres que ja no tenien la realitat exterior visible com a referent sinó que remetien a una realitat interior, onírica, imaginària o senzillament privada.

En aquest sentit, les pintures del grup *Dau al Set*, encapçalades aquí per la figura de Joan Ponç, recullen l'herència de les avantguardes. Màgia, somnis i atzar serviran per parlar d'una realitat que va més enllà del món visible compartit i s'endinsa en el món ocult individual. Els moviments surrealista i dadaista, així com un interès pel propi passat artístic que havia quedat interromput per la guerra civil, són els seus referents més immediats. En aquestes obres —que conserven encara l'estructura tradicional del quadre com a finestra—, la narració i la composició espacial ens són properes, com ja succeïa en algunes de les obres més representatives del surrealisme.

Ja en aquesta primera sala pot veure's el caràcter innovador de l'obra d'Antoni Tàpies, que trobarà ben aviat un estil propi.

2 La Col·lecció del Museu de Art Contemporani de Barcelona Anys cinquanta-seixanta

Durant la dècada dels 50 hi ha un interès generalitzat per la investigació de nous materials i pel tractament inusual de les superfícies pictòriques. És des d'aquesta voluntat d'innovació que es va qüestionant la pintura tal i com s'havia entès fins aleshores.

Aquesta nova forma de representació pictòrica on les textures i el gest de l'artista quan treballa desplacen momentàniament l'interès per l'anècdota, es coneix amb el nom d'informalisme.

L'informalisme, en el seu desig de permetre l'expressió lliure de la fantasia del subconscient, evita per igual el món de la raó i el de l'observació directa de la realitat. Dubuffet, present en aquesta sala amb l'obra *Le chien jappeur*, n'és un dels primers representants.

Els estris i materials tradicionals dels pintors sovint són substituïts per d'altres nous dins el món de l'art. Fontana forada la tela, Millares superposa trossos d'arpillera a la superfície del quadre per aconseguir un major volum, Guinovart compon a partir d'elements naturals sense transformar i Tàpies deixa enrera l'oli per experimentar amb el làtex.

Aquesta acumulació de materials provoca un relleu que arriba a negar la bidimensionalitat de les pintures.

Però malgrat el predomini generalitzat del corrent informalista a Europa, alguns artistes, a l'entorn dels anys 60, busquen nous camins d'expressió. Hi ha pintors que no abandonen l'interès per la representació més directa de la realitat, com Armand Cardona Torrandell o Carlos Mensa, que tenen a més una important càrrega de crítica político-social. D'altres, sense negar aquesta realitat, s'hi refereixen metafòricament, com Zush, Eduard Arranz-Bravo o Rafael Bartolozzi.

Per a més informació específica sobre els artistes i les obres de la Col·lecció del Museu d'Art contemporani de Barcelona es pot consultar el punt d'informació que es troba a la planta 0.

3

La Col·lecció del Museu de Art Contemporani de Barcelona Anys setanta

Durant els anys 70, l'experimentació artística segueix el procés d'allunyament dels materials tradicionals iniciat amb l'informalisme.

Es fa palesa arreu la influència de Marcel Duchamp, que mig segle abans ja havia qüestionat el món de l'art amb obres tan provocadores com *La Fontaine* o *Roue de bicyclette*.

Nous elements poden ser utilitzats per suggerir perspectives visuals diferents sobre la realitat. La incorporació a les pintures de materials considerats fins aleshores no-artístics evoluciona fins a l'ús dels objectes reals mateixos. És el cas de l'obra de Rauschenberg, des del context internacional, i també de *Terminal* de Joan Pere Viladecans, exposades en aquest àmbit.

De la incorporació d'un objecte real dins un quadre a l'autonomia de l'objecte hi ha només un pas. El món de l'art s'amplia constantment i el paper de l'artista es diversifica. A la figura del pintor que elabora una obra, s'hi afegeix la de l'artista que manipula objectes —com Joan Brossa o, com havia fet anys abans, Marcel Broodthaers— o la de l'artista que realitza una acció en un únic moment i en un lloc determinat, l'obra del qual, donat el seu caràcter fonèdic, només podrà ser documentada. Així, les obres conceptuals que trobem en aquesta sala primen la idea, el procés, per sobre de la realització formal.

A partir d'aquest moment els conceptes d'efímer, de document o de còpia conviuen amb els d'original i únic.

Per a més informació específica sobre els artistes i les obres de la Col·lecció del Museu d'Art contemporani de Barcelona es pot consultar el punt d'informació que es troba a la planta 0.

4 La Col·lecció del Museu de Art Contemporani de Barcelona **Anys setanta-vuitanta**

L'ampliació constant del llenguatge de les arts que s'ha produït al llarg del segle XX ha anat obrint nous camins a l'expressió artística, sense tancar, però, les formes de fer més tradicionals.

Els anys 70 varen aportar una certa depuració de materials i una nova acotació temàtica.

Una part de la pintura d'aquest moment vol recuperar la seva tradició d'ofici i amb ella la capacitat expressiva que li és pròpia. La diversitat resultant és notòria: ens porta de la subtilitat cromàtica d'Hernández Pijuan o Tena, membre del grup Trama, al constructivisme de l'obra de Ràfols Casamada o a l'explosió del color característica de la pintura dels 80 representada aquí per les obres de Broto, Grau i Campano.

L'ús de grans formats, la convivència d'estils diferents marcats per la individualitat del pintor, les referències serioses o iròniques a l'art del passat i una concepció artística on el context internacional és ben present podrien ser alguns dels trets a destacar en la creació artística dels 80.

Pel que fa a l'última part, en efecte, la facilitat de comunicació i la itinerància contínua d'exposicions permeten un diàleg gairebé constant entre els artistes. Així doncs, les obres de Penk, Basquiat i Condo conviuen amb les pintures de Garcia Sevilla, Amat, Sicilia i Barceló.

Per a més informació específica sobre els artistes i les obres de la Col·lecció del Museu d'Art contemporani de Barcelona es pot consultar el punt d'informació que es troba a la planta 0.

5 La Col·lecció del Museu de Art Contemporani de Barcelona L'última dècada (I)

En aquesta planta, la Col·lecció mostra les obres de producció més recent. Les referències creuades entre artistes pertanyents a diverses generacions permeten avaluar la diversitat d'interessos, de recursos i de formes artístiques que configuren l'actualitat.

Les escultures de Susana Solano, juntament amb les pintures de José Maria Sicília i de Joan Hernández Pijuan, obren el recorregut. Les seves obres configuren un espai de reflexió íntima a partir de la vivència d'una realitat exterior.

Contrastant amb aquesta línia que no abandona el referent al món real, les propostes de Zush, Carlos Pazos i Ferran Garcia Sevilla centren la seva atenció en un univers sorgit de la imaginació o la memòria de l'artista.

Aquestes dues tendències artístiques, les anirem retrobant en aquesta planta. Miquel Barceló, amb el seu interès manifest pels temes tradicionals de la pintura, conjuga la referència a la realitat amb la seva interiorització.

L'Art Minimal, present aquí amb l'obra de Donald Judd, es troba a la base de les obres presentades a continuació. Sergi Aguilar manté formes sensuals que contrasten amb el desplegament geomètric que suposen les escultures *El Ruso 3* i *El Ruso 7* de Txomin Badiola.

El contrapunt pictòric a aquest àmbit escultòric el donen les obres de Pablo Palazuelo, Juan Uslé i Juan Manuel Broto.

L'obra *Flamenco figure* de Tony Oursler explicita la introducció de noves formes d'expressió plàstica que retrobarem en el treball de Muntadas. Les seves obres *Portrait* i *Portraits*, en les quals utilitza la serigrafia i el vídeo, qüestionen les estratègies de comunicació imperants en el discurs polític.

Per a més informació específica sobre els artistes i les obres de la Col·lecció del Museu d'Art contemporani de Barcelona es pot consultar el punt d'informació que es troba a la planta 0.

6 La Col·lecció del Museu de Art Contemporani de Barcelona L'última dècada (II)

Cal tenir sempre present que en referir-nos a la creació artística més recent passen a primer terme les diferències entre els artistes, de la mateixa manera que a la planta primera, on s'exposen les obres històriques de la Col·lecció permanent, es fan paleses les similituds entre autors, la qual cosa permet parlar amb major facilitat de moviments artístics ja consolidats.

L'obra de Juan Muñoz enllaça amb l'última etapa del recorregut per la col·lecció. La negació implícita en el seu *London Balcony* contrasta vivament amb la proposta caleidoscòpica del *Postaler* de Perejaume o fins i tot amb la versatilitat de la seva concepció del teatre a Sant Pol de Mar.

L'interès pel paisatge, per la modulació i creació d'espais nous, es retroba en les obres de Pep Agut, Jordi Colomer i Antoni Abat.

També en aquesta sala, pot veure's la importància que alguns artistes contemporanis concedeixen a la incorporació de llenguatges en les seves obres: *Musée Elan* de Rogelio López Cuenca acompanya *Emboscadura* de Federico Guzmán, obra per a la qual l'artista sol·licita la col·laboració dels visitants a l'exposició.

A l'última sala d'exposició, la màscara de Pepe Espaliú, amb la seva al·lusió a la identitat i a l'absència, es relaciona amb les obres de Darío Urzay, Carmen Calvo o Ramon Guillen-Balmes, entre altres. L'obra de Christian Boltanski, *La reserva dels suïssos morts*, que tanca l'exposició, defensa el dret a la memòria de tot allò que constitueix la vida humana.

La Col·lecció del Museu de Art Contemporani de Barcelona Espais de circulació

A més de les sales d'exposició, s'han utilitzat els espais de circulació del Museu per mostrar obres de la Col·lecció que ajuden a contextualitzar internacionalment les obres ubicades a l'interior de les sales.

Així, abans de començar el recorregut cronològic per la planta 1, trobem les obres de Calder, Miró i Oteiza que, com a grans fites per a l'art d'aquest segle, actuen com a pilars sobre els quals s'assenta la Col·lecció.

L'atri i l'entrada han estat ocupats per obres que donen el referent internacional a les peces situades a l'interior de les sales i que, des del seu protagonisme, reforcen el seu discurs personal entorn a la creació artística més recent. Entre els artistes representats s'hi troben Richard Deacon, Mario Merz, Richard Long, Adolfo Schlösser, Anselm Kiefer, Miquel Navarro, Shirazeh Houshiary, Michelangelo Pistoletto, Joseph Beuys, Robert Morris i James Lee Byars.

Per a més informació específica sobre els artistes i les obres de la Col·lecció del Museu d'Art contemporani de Barcelona es pot consultar el punt d'informació que es troba a la planta 0.